

Mikulás vagy Téalapó?

Számos elképzelés és hagyomány létezik ezzel az ünneppel kapcsolatban.

Miklós- napon a hagyományos ünneplés a városokban és falvakban az álarcos, jelmezes játék volt, mely nyugatról érkezett Magyarországra. Nem tudjuk pontosan, hogy a népszokás mikor érkezett hazánkba, de a XVIII. század végi tiltás árulkodik először jelenlétéről. A tiltás oka a gyerekek ijesztgetése volt, mivel akkor nem a ma ismert jókedvű, pirosas arcú Mikulás járt házról házra, hanem egy rémisztő, koromfekete arcú, láncot csörgető rém, aki egyszerre jutalmazott és büntetett. Többféle magyarázat is napvilágot látott ezzel kapcsolatban. A legismertebb szerint a rémalak a germán főisten továbbélése, akinek a kettőssége, a jó és a rossz mutatkozik meg ekkor. A falvakban ez a felfogás sokáig létezett, de a XX. században megérkezett hozzájuk is a kedves Mikulás.

Az ajándékosztogató, mosolygós, piros ruhás Mikulás a városokban jelent meg először. A cipőkbe és csizmákba ajándékot csempésző, éjjel érkező Mikulást Szent Miklós személyével kötik össze: a XIX. századi könyvek püspöki munkáját említik, a XX. században a jótékonyága került előtérbe.

Érdekes tévhit, hogy a Mikulás kövérkés, vidám, piros ruhás megjelenését egy üdítőgyártó cég találta ki 1931-ben, hiszen egy korábbi gyermekkönyvben is hasonló megjelenésével találkozunk.

Az ünnepről szóló hiedelmek is változnak a globalizáció hatására: a két világháború között a Mikulás a mennyben élt, a gyerekeket az égből figyelte, segítői pedig manók, angyalok vagy krampuszok voltak. Jelenleg viszont Lappföldön él, szánját rénszarvasok húzzák, a segítők pedig elmaradnak mellőle.

A Téalapó kifejezés a XX. század első harmadában keletkezhetett, s már a két világháború között is használták a Mikulás helyett. A kommunista diktatúra próbálta széles körben elterjeszteni ezt a megszólítást, ám csak a Rákosi- rendszerben tudták kötelezővé tenni. Ezután folyamatosan használták a Mikulás és a Téalapó szavakat egyaránt. A kifejezés beépült a magyar nyelvbe, számos gyermekdal, vers és mondóka említi.

A napokban már el is kezdtek a gyerekek, az ifjúság, sőt még a felnőttek is készülődni, cipőjüket az ablakba kitenni, s várják az este csöndjében a Mikulás- szán csengőinek a hangját.

Bernáth Edit 12. C

Ady Endre Gimnázium

Felkészítő tanár: Kluka Hajnalka